

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ
ÜNİVERSİTESİ

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ

28

ÖZEL EĞİTİM Kongresi

11-13 Ekim 2018

TAM METİN BİLDİRİ KİTABI

Editör

Doç. Dr. Macid Ayhan MELEKOĞLU

ISBN 978-605-80966-0-8

28. ULUSAL ÖZEL EĞİTİM KONGRESİ

TAM METİN BİLDİRİ KİTABI

EDİTÖR:

Doç. Dr. Macid Ayhan MELEKOĞLU

Kongre Başkanı

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Özel Eğitim Hizmetleri Uygulama ve

Araştırma Merkezi (ÖZHUAM)

ISBN: 978-605-80966-0-8

Aralık, 2018

**28. NATIONAL SPECIAL EDUCATION
CONGRESS
CONFERENCE PROCEEDINGS**

EDITOR:

Assoc. Prof. Macid Ayhan MELEKOĞLU

Congress Chair

Eskisehir Osmangazi University

Special Education Research Center, Turkey

ISBN: 978-605-80966-0-8

December, 2018

28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabı
28. National Special Education Congress Conference Proceedings
Editör/Editor: Macid Ayhan MELEKOĞLU

© 2018

<http://uoek2018.ogu.edu.tr>

uoek2018@ogu.edu.tr

ISBN: 978-605-80966-0-8

Bu kitap, kongre sonrasında yazarlar tarafından gönderilen tam metin bildirilerden oluşmaktadır. Yazarlar metinlerin içeriğinden bütünüyle kendileri sorumludur. Kaynak gösterilmesi şartı ile alıntı yapılabilir.

This book contains the full papers those submitted by their authors following the congress. Authors have complete responsibility for the content of the papers. Quotation can be made with the condition of showing reference.

KURULLAR / COMMITTEES

Kongre Onursal Başkanları / Honorary Presidents of Congress

Prof. Dr. Kemal ŞENOCAK – Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Rektörü

Rector of Eskişehir Osmangazi University

Prof. Dr. Kamil ÇOLAK - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekan V.

Dean of Education Faculty of Eskişehir Osmangazi University

Kongre Başkanı / Congress Chair

Doç. Dr. / Assoc. Prof. Macid Ayhan MELEKOĞLU - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel

Eğitim Bölümü

Eskişehir Osmangazi University Education Faculty Special

Education Department

Kongre Başkan Yardımcıları / Vice Chairs of Congress

Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Mine SÖNMEZ KARTAL- Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Eskişehir Osmangazi University

Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Derya GENÇ TOSUN- Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Eskişehir Osmangazi University

Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Meral MELEKOĞLU- Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Eskişehir Osmangazi University

Kongre Bilim Kurulu / Scientific Committee

Prof. Dr. Ahmet KONROT - Üsküdar Üniversitesi / Uskudar University

Prof. Dr. Arzu ÖZEN - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University

Prof. Dr. Atilla CAVKAYTAR - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University

Prof. Dr. Ayşegül ATAMAN - Lefke Avrupa Üniversitesi / European University of Lefke

Prof. Dr. Berrin BAYDIK - Ankara Üniversitesi / Ankara University

Prof. Dr. Binyamin BİRKAN - Biruni Üniversitesi / Biruni University

Prof. Dr. Bülbin SUCUOĞLU - Hacettepe Üniversitesi / Hacettepe University

Prof. Dr. Dilek ERBAŞ - Marmara Üniversitesi / Marmara University

Prof. Dr. E. Sema BATU - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University

Prof. Dr. Elif TEKİN İFTAR - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University

Prof. Dr. Funda ACARLAR - Hasan Kalyoncu Üniversitesi / Hasan Kalyoncu University

Prof. Dr. Gönül AKÇAMETE - Yakın Doğu Üniversitesi / Near East University

Prof. Dr. Gönül KIRCAALÍ İFTAR - Maltepe Üniversitesi / Maltepe University

Prof. Dr. İbrahim H. DİKEN - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University

Prof. Dr. Kimber L. WILKERSON - Wisconsin Üniversitesi-Madison / University of Wisconsin-Madison

Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK – Emekli Öğretim Üyesi / Emeritus Professor

Prof. Dr. Mustafa BALOĞLU - Hacettepe Üniversitesi / Hacettepe University

Prof. Dr. Rüya GÜZEL ÖZMEN - Gazi Üniversitesi / Gazi University

Prof. Dr. Selda ÖZDEMİR - Gazi Üniversitesi / Gazi University

Prof. Dr. Sezgin VURAN - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University

Prof. Dr. Süleyman ERİPEK - Lefke Avrupa Üniversitesi / European University of Lefke

Prof. Dr. Tevhide KARGIN - Hasan Kalyoncu Üniversitesi / Hasan Kalyoncu University

Prof. Dr. Uğur SAK - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University

Prof. Dr. Yıldız UZUNER - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University

Doç. Dr. / Assoc. Prof. Audrey A. TRAINOR - New York Üniversitesi / New York University

- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Banu ALTUNAY ARSLANTEKİN - Gazi Üniversitesi / Gazi University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Bekir Fatih MERAL - Sakarya Üniversitesi / Sakarya University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Burcu ÜLKE KÜRKÇÜOĞLU - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Cevriye ERGÜL - Ankara Üniversitesi / Ankara University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Çiğil AYKUT - Gazi Üniversitesi / Gazi University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Elif SAZAK - Abant İzzet Baysal Üniversitesi / Abant İzzet Baysal University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. H. Pelin KARASU - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Hasan GÜRGÜR - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Hatice BAKKALOĞLU - Ankara Üniversitesi / Ankara University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. İlknur ÇİFTÇİ TEKİNARSLAN - Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Abant İzzet Baysal University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Jeffrey B. KRITZER - Nebraska Üniversitesi-Kearney / University of Nebraska-Kearney
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Joseph Calvin GAGNON - Florida Üniversitesi / University of Florida
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Macid Ayhan MELEKOĞLU - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eskisehir Osmangazi University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Necdet KARASU - Gazi Üniversitesi / Gazi University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Nur AKÇİN - Marmara Üniversitesi / Marmara University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Nurgül AKMANOĞLU - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Onur KURT - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Orhan ÇAKIROĞLU - Trabzon Üniversitesi / Trabzon University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Özlem DİKEN - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Salih RAKAP - Ondokuz Mayıs Üniversitesi / Ondokuz Mayıs University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Serhat ODLUYURT - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Şerife YÜCESOY ÖZKAN - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Ümit ŞAHBAZ - Ege Üniversitesi / Ege University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Yasemin ERGENEKON - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Yeşim GÜLEÇ-ASLAN - İstanbul Medeniyet Üniversitesi / Istanbul Medeniyet University
- Dr. Öğr. Üyesi Janette FERRER MONTES - Porto Riko Üniversitesi-Mayaguez
University of Puerto Rico-Mayaguez
- Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Mine SÖNMEZ KARTAL- Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eskisehir Osmangazi University
- Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Derya GENÇ TOSUN- Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eskisehir Osmangazi University
- Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Meral MELEKOĞLU- Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eskisehir Osmangazi University
- Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Tracy A. MCLEOD - Westfield State Üniversitesi - Westfield State University
- Kongre Düzenleme Kurulu / Organization Committee of Congress**
- Doç. Dr. / Assoc. Prof. Macid Ayhan MELEKOĞLU - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eskisehir Osmangazi University
- Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Mine SÖNMEZ KARTAL - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eskisehir Osmangazi University
- Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Derya GENÇ TOSUN - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eskisehir Osmangazi University
- Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Meral MELEKOĞLU - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eskisehir Osmangazi University
- Araş. Gör. Dr. / Res. Asst. Dr. Ayşe TUNÇ PAFTALI - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eskisehir Osmangazi University

Araş. Gör. / Res. Asst. Özge Sultan BALIKÇI - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eskisehir Osmangazi University

Araş. Gör. / Res. Asst. Tüncay TUTUK - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / Eskisehir Osmangazi University

Araş. Gör. / Res. Asst. Erman KAYIŞDAĞ - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / Eskisehir Osmangazi University

Araş. Gör. / Res. Asst. Gözde TOMRİS - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / Eskisehir Osmangazi University

Araş. Gör. / Res. Asst. Büşra YILMAZ - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / Eskisehir Osmangazi University

Araş. Gör. / Res. Asst. Esra ORUM ÇATTIK - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Eskisehir Osmangazi University

Araş. Gör. / Res. Asst. Turgut BAHÇALI - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / Eskisehir Osmangazi University

Araş. Gör. / Res. Asst. İsmail OKATAN - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / Eskisehir Osmangazi University

Araş. Gör. / Res. Asst. Nefize ARACI - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / Eskisehir Osmangazi University

Araş. Gör. / Res. Asst. Esra AKTAR - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / Eskisehir Osmangazi University

Araş. Gör. / Res. Asst. Asuman SAĞLAM - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / Eskisehir Osmangazi University

Ercan KARACA - Özel Eğitimciler Derneği (ÖZDER) Genel Başkanı

President of the Association of Special Educators (ÖZDER)

Kongre Grafik Tasarım / Graphic Design of Congress

Öğr. Gör. / Lect. Yıldırım TOSUN- Anadolu Üniversitesi / Anadolu University

Kongre Sekreteryası / Secretariat of Congress

Araş. Gör. / Res. Asst. Tüncay TUTUK - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / Eskisehir Osmangazi University

Kongre Mali İşler Sorumluları / Financial Officers of Congress

Doç. Dr. / Assoc. Prof. Macid Ayhan MELEKOĞLU - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Eskisehir Osmangazi University

Araş. Gör. / Res. Asst. Erman KAYIŞDAĞ - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi / Eskisehir Osmangazi University

28. ULUSAL ÖZEL EĞİTİM KONGRESİ ULUSLARARASI KATILIMCILARI
INTERNATIONAL PARTICIPANTS OF 28TH NATIONAL SPECIAL EDUCATION CONGRESS

- 1- Audrey Trainor, New York University, Amerika Birleşik Devletleri/USA
- 2- Joseph Calvin Gagnon, University of Florida, Amerika Birleşik Devletleri/USA
- 3- Minyoung Kim, Seoul National University of Education, Kore Cumhuriyeti/Korea
- 4- Yun-Ju Huang - Taichung Kent Yönetimi Eğitim Bürosu / National Taichung University of Education, Tayvan/Taiwan
- 5- Chen-Chen Cheng - National Kaohsiung Normal University, Tayvan/Taiwan
- 6- Tida Tubpun - Thammasat University, Tayland/Thailand
- 7- Timo T. Ojanen - Thammasat University, Tayland/ Thailand
- 8- Janette Ferrer Montes - University of Puerto Rico-Mayaguez, Porto Riko/ Puerto Rico

TAM METİN BİLDİRİ KİTABI HAKEMLERİ / CONFERENCE PROCEEDINGS REVIEWERS

- Prof. Dr. Gönül AKÇAMETE - Yakın Doğu Üniversitesi / Near East University
 Doç. Dr. / Assoc. Prof. Hasan GÜRGÜR - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Ali KAYA - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
 Nevşehir Hacı Bektaş Veli University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Aysun ÇOLAK - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Deniz TEKİN ERSAN - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
 Muğla Sıtkı Kocman University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Derya GENÇ TOSUN - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
 Eskişehir Osmangazi University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Ebru ÜNAY - Trabzon Üniversitesi / Trabzon University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Emel SARDOHAN YILDIRIM - Akdeniz Üniversitesi / Akdeniz University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Eylem DAYI - Gazi Üniversitesi / Gazi University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Fidan ÖZBEY - Düzce Üniversitesi / Duzce University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Funda AKSOY - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Gökhan TÖRET - Hacettepe Üniversitesi / Hacettepe University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Meral MELEKOĞLU - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
 Eskişehir Osmangazi University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Mustafa KURT - Bursa Uludağ Üniversitesi / Bursa Uludag University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Nilay KAYHAN - Hasan Kalyoncu Üniversitesi / Hasan Kalyoncu University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Nuray ÖNCÜL - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Oğuz GÜRSEL - Lefke Avrupa Üniversitesi / European University of Lefke
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Onur Emre KOCAÖZ - Aksaray Üniversitesi / Aksaray University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Ömür GÜREL SELİMOĞLU - Akdeniz Üniversitesi / Akdeniz University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Özge ÖZDEMİR - Bursa Uludağ Üniversitesi / Bursa Uludag University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Özlem TOPER KORKMAZ - Bursa Uludağ Üniversitesi / Bursa Uludag University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Selmin ÇUHADAR - Trakya Üniversitesi / Trakya University
 Dr. Öğr. Üyesi / Asst. Prof. Veysel AKSOY - Anadolu Üniversitesi / Anadolu University

DAVET

Değerli Meslektaşlarım ve Özel Eğitime Gönül Vermiş Değerli Paydaşlar,

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü ve Özel Eğitimciler Derneği (ÖZDER) iş birliğiyle düzenlenecek olan *28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi* 11-13 Ekim 2018 tarihleri arasında Eskişehir’de gerçekleştirilecektir. Türkiye’de özel eğitim alanının oluşumunda ve gelişiminde ilk öncü kişi olarak kabul edilen Doç. Dr. Mitat ENÇ anısına ilk kez 1991 yılında ‘Özel Eğitim Günleri’ başlıklı bilimsel bir toplantı ile başlayan Ulusal Özel Eğitim Kongresi’nin 28.’sine ev sahipliği yapacak olmanın gurur ve heyecanını yaşıyoruz. *28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi*’nin bilimsel programı Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Kongre Kültür Merkezi’nde gerçekleştirilecektir.

Kongre düzenleme kurulu olarak *28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi*’nin ana temasını “**Erken Çocukluktan Yetişkinliğe: Özel Eğitimde Geçiş**” olarak belirledik. Kongremiz kapsamında Amerika Birleşik Devletleri New York University’den Doç. Dr. Audrey TRAINOR davetli konuşmacı olarak özel eğitimde geçiş konusunda ‘From Early Childhood to Adulthood: Transition in Special Education’ başlıklı bir konuşma gerçekleştirecektir. Ayrıca bir başka davetli konuşmacı olarak University of Florida’dan Doç. Dr. Joseph Calvin GAGNON öğrenme güçlüğü konusunda ‘Evidence-Based vs. Best Available Evidence: Approaching Instruction for Youth with Learning Disabilities’ başlıklı bir konuşma gerçekleştirecektir. Bunun yanı sıra, uluslararası oturum kapsamında Kore Cumhuriyeti, Tayvan, Tayland ve Porto Riko gibi ülkelerden konuşmacılar sunumlarını gerçekleştirecektir. Özel eğitim alanında güncel konuları, gelişimleri, değişimleri ve yenilikleri paylaşmak için sizleri Eskişehir Osmangazi Üniversite’sine ve Eskişehir’e davet ediyoruz.

Bu kongre kapsamında ele alınacak konular; erken müdahale ve erken çocuklukta özel eğitim, aile eğitimi ve katılımı, tanılama ve değerlendirme, geçiş süreci/planlama, kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları, bilimsel dayanaklı uygulamalar/etkili uygulamalar, özel gereksinimli yetişkin bireylerin eğitimi/istihdam, özel eğitimde öğretmen yetiştirme ve özel yetenekliler gibi özel eğitimle ilgili birçok farklı konuyu içermektedir. Kongremizde bildiri özetleri hakem değerlendirmesinden geçecektir ve kör hakemlik değerlendirmesi sonucunda kabul edilen bildiriler sunulacaktır. Kongre kapsamında tüm özel gereksinim alanlarına yönelik sunumlar gerçekleştirilecektir. Özel eğitimin tüm paydaşları olarak akademisyenleri, genç araştırmacıları, öğretmenleri, öğrencileri, ilgili uzmanları ve aileleri aramızda görmeyi ümit ediyoruz. Ayrıca özel eğitim alanıyla ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarının, özel kurumların, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin, sivil toplum örgütlerinin ve yayınevlerinin katılımları bizleri mutlu edecektir.

Bu davetimiz özel eğitim alanıyla ve özel gereksinimli bireylerle ilgili bilimsel çalışmalar gerçekleştiren ve bilimsel uygulamaları kendilerine rehber edinen tüm paydaş kişi ve kurumlara yöneliktir. Siz değerli katılımcıları üniversitemizde ve bir kültür başkenti ve turizm merkezi olan Eskişehir’de ağırlamak bizler için bir onurdur. Tüm katılımcılarımız için verimli bir kongre olmasını dileriz.

Kongre Başkanı
Doç. Dr. Macid Ayhan MELEKOĞLU
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü

AÇILIŞ KONUŞMASI

Sayın protokol ve değerli katılımcılar,

Öncelikle Ekim ayının bu güzel gününde sizleri Eskişehir’de ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi’nde ağırlamaktan onur duyduğumuzu ve heyecanımızın doruk noktasında olduğunu belirtmek isterim. Hepiniz 28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi’ne hoş geldiniz. Özel gereksinimli çocuklarımızın eğitim gereksinimlerine ve hayata katılımlarına önem veren, özel eğitime ilgi duyan ve gönül vermiş siz değerli katılımcılara bugün burada bizlerle olduğunuz için çok teşekkür ediyorum. 28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi bu yıl Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü ve Özel Eğitimciler Derneği (ÖZDER) iş birliği içinde düzenlenmektedir. Türkiye’de özel eğitim alanının oluşumunda ve gelişiminde ilk öncü kişi olarak kabul edilen Doç. Dr. Mitat ENÇ anısına ilk kez 1991 yılında ‘Özel Eğitim Günleri’ başlıklı bilimsel bir toplantı ile başlayan Ulusal Özel Eğitim Kongresi’nin 28.sine ev sahipliği yapıyor olmanın gurur ve heyecanını yaşamaktayız. Birçoğunuzun bildiği gibi Ulusal Özel Eğitim Kongresinin 27.si Samsun’da Ondokuz Mayıs Üniversitesi’nde yapılmıştı ve o kongrenin kapanış oturumunda Ulusal Özel Eğitim Kongresinin 2018 yılı için Eskişehir Osmangazi Üniversitesi’nde yapılması kararlaştırılmıştı. O zamandan bugüne kadar geçen yaklaşık bir yıllık bir hazırlık sürecinin sonunda kongremizin açılış konuşmasını yapmak ve sizlerle birlikte olmak inanılmaz mutluluk verici.

Bölümümüz öğretim üyeleri ve öğretim elemanlarının yanı sıra ÖZDER Genel Başkanından oluşan kongre düzenleme kurulu olarak 28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi’nin ana temasını “Erken Çocukluktan Yetişkinliğe: Özel Eğitimde Geçiş” olarak belirledik. Öncelikle kongrenin her adımında emekleri olan ve kongrenin hazırlıklarında “öf” bile demeden büyük bir istek ve heyecanla çalışan Kongre Düzenleme Kurulu’nu sizlere tanıtmak istiyorum.

Kongre Başkan Yardımcıları, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Öğretim Üyeleri Dr. Öğr. Üyesi Mine SÖNMEZ KARTAL, Dr. Öğr. Üyesi Derya GENÇ TOSUN ve Dr. Öğr. Üyesi Meral MELEKOĞLU. Ayrıca Kongre Düzenleme Kurulu’nun diğer üyeleri Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü öğretim elemanları Araş. Gör. Dr. Ayşe TUNÇ PAFTALI, Araş. Gör. Özge Sultan BALIKÇI, Araş. Gör. Tuncay TUTUK, Araş. Gör. Erman KAYIŞDAĞ, Araş. Gör. Gözde TOMRİS, Araş. Gör. Büşra YILMAZ, Araş. Gör. Esra ORUM ÇATTIK, Araş. Gör. Turgut BAHÇALI, Araş. Gör. İsmail OKATAN, Araş. Gör. Nefize ARACI, Araş. Gör. Esra AKTAR ve Araş. Gör. Asuman SAĞLAM. Tüm kongre düzenleme kurulu üyelerine özveri ve candan çalışmalarından dolayı çok müteşekkir olduğumu belirtmek isterim. Bunun yanı sıra Özel Eğitimciler Derneği (ÖZDER) Genel Başkanı Ercan KARACA’ya tüm destekleri için teşekkür ediyoruz. Ayrıca kongremizin tüm grafik tasarım işlerini gönüllü olarak, büyük bir titizlikle yapmış olan Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksekokulu Öğretim Görevlisi Yıldırım TOSUN’a teşekkür ediyoruz.

Kongre hazırlıkları ve yürütülmesi sürecinde Kongre Düzenleme Kurulu’nun en önemli yardımcısı olan ve gönüllü olarak görev alan bölümümüz öğrencilerine çok teşekkür ediyoruz. Biz Kongre Düzenleme Kurulu üyeleri ve gönüllü öğrencilerimiz kongre süresince siz değerli katılımcılara yardımcı olmaktan mutluluk duyacağız.

Kongrenin ana temasını belirledikten sonra konuyla ilgili çağrılı konuşmacı olarak Amerika Birleşik Devletleri New York Üniversitesi’nden Doç. Dr. Audrey TRAINOR’ı davet ettik. Audrey TRAINOR davetimizi kabul etti ve bugün saat 11.00’de ‘From Early Childhood to Adulthood: Transition in Special Education’ - Erken Çocukluktan Yetişkinliğe: Özel Eğitimde Geçiş - başlıklı bir konuşma gerçekleştirecektir. Ayrıca kongre kapsamında Florida Üniversitesi’nden Doç. Dr. Joseph Calvin GAGNON bir başka çağrılı konuşmacı olarak davet edilmiştir. Joe GAGNON öğrenme güçlüğü konusunda ‘Evidence-Based vs. Best Available Evidence:

Approaching Instruction for Youth with Learning Disabilities' - Kanıta Dayalı Olmaya Karşı Mevcut En İyi Kanıt: Öğrenme Güçlüğü Olan Gençlere Yönelik Öğretim Yaklaşımları - başlıklı konuşmasını yarın sabah 09.00'da gerçekleştirecektir. Her iki çağrılı konuşmacımıza kongre katılımlarından dolayı teşekkür ediyorum. Bunun yanı sıra, kongremizde uluslararası oturum kapsamında Kore Cumhuriyeti, Tayvan, Tayland ve Porto Riko gibi ülkelerden konuşmacılar sunumlarını gerçekleştirecektir.

Kongre kapsamında 2 çağrılı konuşmanın yanı sıra 120 sözlü bildiri, 21 poster bildiri, 2 panel ve 12 çalıştay gerçekleştirilecektir. Kongrede sözlü bildirimler ve paneller alt kattaki salonlarda gerçekleşecektir. Poster bildirimler ise bu katta fuaye alanında bulunan poster bildiri alanında gerçekleşecektir. Çalıştayların ise bir kısmı kongre merkezinde fakat çoğunluğu Eğitim Fakültesi binasında gerçekleşecektir. Kongre program kitapçığında tüm detayları inceleyebilirsiniz. Kongremizde bildiri özetleri hakem değerlendirmesinden geçmiş ve kör hakemlik değerlendirmesi sonucunda kabul edilen bildirimler sunulmaktadır. Bu süreçte gönderilen bildirimleri değerlendirerek katkı sağlayan kongremizin değerli Bilim Kurulu üyelerine çok teşekkür ederiz. Kongre kapsamında tüm özel gereksinim alanlarına yönelik sunumlar gerçekleştirilecektir. Özel eğitimin tüm paydaşları olarak akademisyenler, genç araştırmacılar, öğretmenler, öğrenciler, ilgili uzmanlar ve aileler aramızda bulunmaktadır. Ayrıca özel eğitim alanıyla ilgili kurumların, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin, sivil toplum örgütlerinin ve yayınevlerinin katılımları bizleri mutlu etmiştir. Bu bağlamda kongremizde stant açarak ve/veya sponsorluk sağlayarak destek veren başta Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) olmak üzere Özel Eğitimciler Derneğine, Özel Eğitim Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Merkezine, altın sponsorumuz Eskişehir Gelişim Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezine, Eğiten Yayıncılığa, Vize Yayıncılığa, Anı Yayıncılığa, Pegem Akademiye, Somet Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezine, Ahenk Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezine, Pera Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezine, Özel Özel Eğitim Kurumları Derneğine, Mimoza Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezine, Ekin Başak Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezine, Alfabe Disleksi Merkezine, Avrupa Rehabilitasyon Merkezine, Tolkido ekibine, Tohum Otizm Vakfına, Oyun ve Terapi Merkezine ve Sarara teşekkür ediyoruz.

Son olarak kongrenin düzenleme sürecinde desteklerini esirgemeyen Eğitim Fakültesi dekanlığımız nezdinde Dekanımız Prof. Dr. Kamil ÇOLAK'a, Üniversitemiz Rektörlüğü nezdinde Rektörümüz Prof. Dr. Kemal ŞENOCAK'a, özellikle kongre çalışmalarında yakın desteğini hissettiğimiz İdari ve Mali İşler Daire Başkanı ve özel eğitim gönüllüsü Necmettin BAŞKUT'a ve Kongre Kültür Merkezi çalışanları nezdinde disiplinli ve detaylı çalışma yaklaşımı ile tüm düzenleme kurulu üyelerinin takdirini kazanan Kongre ve Kültür Merkezi Müdürü Ufuk ŞENER'e çok teşekkür ederiz.

Siz değerli katılımcıları üniversitemizde ve bir kültür başkenti ve turizm merkezi olan Eskişehir'de ağırlamak bizler için bir onurdur. Tüm katılımcılarımız için verimli bir kongre olmasını diliyoruz.

Sonuç olarak konuşmam süresince sürçü lisan ettiyse affola.

Hepinizi saygı ile selamlıyorum.

Kongre Başkanı
Doç. Dr. Macid Ayhan MELEKOĞLU
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Kurullar/Committees.....	i
28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Uluslararası Katılımcıları/International Participants of 28th National Special Education Congress	iv
Tam Metin Bildiri Kitabı Hakemleri/Conference Proceedings Reviewers	v
Davet	vi
Açılış Konuşması	vii
İçindekiler/ Contents.....	ix
Önsöz	xi
O Bir Yıldızdı! Yahya Özsoy'un Anlatımı, Sezgin Vuran'ın Seslendirmesiyle	xii
<i>Sezgin VURAN</i>	

Tam Metin Bildiriler

Geçmişten Günümüze Türkiye'de Özel Eğitim Kongrelerinde Sunulan Bildirilerin İncelenmesi	1
<i>Macid Ayhan Melekoğlu, Mine Sönmez-Kartal, Meral Melekoğlu, Derya Genç-Tosun, Esra Orum-Çattık, Ayşe Tunç-Paftalı, Gözde Tomris, Özge Sultan Balıkcı, Tuncay Tutuk, Erman Kayışdağ, Büşra Yılmaz, Esra Aktar, İsmail Okatan, Turgut Bahçalı, Nefize Aracı, Asuman Sağlam-Ak</i>	
Hastane Arkadaşım Olur Musun?: Üniversite Öğrencilerinin Otizm Spektrum Bozukluğuna Yönelik Bir Gönüllülük Çalışması Deneyimleri	8
<i>Yeşim Güleç Aslan, A. Büşra Subaşı Yurtçu, Özcan Erkan Akgün, İsmail Güleç, Esra Dilbaz, Tuğçe Narman, Merve Bartan, Ezgi Aslan, Büşranur Malkoç, Sakine Koyuncu, Tuba Handemir, Bahar Erkaplan, Sevilay Aksu</i>	
Genel Eğitim Okullarındaki Özel Gereksinimli Öğrencilerin Öğretim Öncesi, Sırası ve Sonrası Eğitsel Değerlendirilmelerine İlişkin Öğretmen Görüşleri	18
<i>Buse Borucu, Necla Işıkoğan Uğurlu</i>	
Aile Eğitimi: Uygun Davranışları Artırma, Uygun Olmayan Davranışları Önleme	30
<i>Hülya Kaygısız, Cangül Dağdeviren Akkulak, Derya Esen</i>	
24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri ve Genel Seçimlerde Yetersizliği Olan Bireylere Yönelik Vaatlerin İncelenmesi	35
<i>Gamze Kaplan, Merve Öz, Güzidenur Yolcu, Ayten Düzkantar</i>	
İki Kere Özel; Özel Yetenekli Bireylere Yönelik Özel Eğitim Alan Öğretmenleri ile Metaforik Algı Çalışması	46
<i>Eren Can Mermeroğlu</i>	
Davranışsal Beceri Öğretimi (Behavioral Skills Training)	56
<i>Gamze İnci, Mine Sönmez-Kartal</i>	
Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerin Yaşadıkları Deneyimlere Göre Geçmişten Günümüze Çocuğu Değerlendirme Süreci	65
<i>Meral Melekoğlu, Emrah Kırıcı, Hulusi Kartal, Hüsnü Anıl Tekin</i>	
Özel Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinde Aile Katılım Çalışmaları	77
<i>Tuğba Kanmaz, Fatma Tezel Şahin</i>	

Kaynaştırma Ortamındaki Özel Gereksinimli Öğrencilere Sunulan Destek Özel Eğitim Hizmetlerinin Araştırmalar Işığında İncelenmesi	88
<i>Çiğdem Uysal, Hüseyin Koç, Hasan Gürgür</i>	
Öğretmen Adayları Gözünden Kaynaştırma Eğitimi	101
<i>Hüseyin Koç, Hasan Gürgür, Çiğdem Uysal</i>	
Otizm Spektrum Bozukluğu Tanılı Bireylerde Bisiklet Sürme Becerisine İlişkin Bir Çalışma: Otizme Pedal Çevir	109
<i>Nurullah Aybar, Seval Deveciler</i>	
Anneye Sunulan Aile Eğitim Programının Çocuğunun Ön Akademik Becerileri Genelleme Düzeyine Etkisi: Pilot Çalışma	117
<i>Sima Kırkgöz, Atilla Cavkaytar</i>	
Çocuğu Kaynaştırma Öğrencisi Olan ve Normal Gelişim Gösteren Annelerin Aile Yaşam Kalitelerinin Farklı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi	127
<i>Deniz Ayşegül Söğüt, Yahya Çıkılı</i>	
İşitme Engelli Bireylerin Eğitiminde Öğretimsel Düzenlemeler ve Türk İşaret Dili Kullanımı Hakkında Öğretmen Görüşleri	148
<i>Pelin Piştav Akmeşe, Nilay Kayhan</i>	
Otizm Spektrum Bozukluğu Tanılı 24-72 Aylık Çocukların Ailelerine Uygulanan Anne Baba Eğitim Programının Etkileri	157
<i>Öznur Tuş Avcı, Şebnem Gümüşcü Tuş</i>	
Otizm Spektrum Bozukluğunda Erken Dönem Belirtileri: Annelerin Görüşlerinin İncelenmesi	166
<i>Ceyhan Servi, Yunus Emre Baştuğ</i>	
Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencilerin Çarpma İşleminde Gösterdikleri Performans Düzeylerinin İncelenmesi	180
<i>Kudret İspir, Oğuz Gürsel</i>	
Özel Gereksinimli Bireylerin İstihdamına Avrupa Penceresinden Bir Bakış	190
<i>Özge Sakarya Çınkı</i>	
Türkiye’de Özel Eğitim Alanında Problem Davranışlarla İlgili Yapılan Lisansüstü Eğitim Tezlerinin Çok Boyutlu Olarak İncelenmesi	200
<i>Aylin Bayraktar</i>	
Introducing and reflecting on transition services for students with disabilities in Taiwan	211
<i>Chen-chen Cheng, Yun-ju Huang</i>	

ÖNSÖZ

28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi 11-13 Ekim 2018 tarihleri arasında 5 farklı ülkeden (Amerika Birleşik Devletleri, Kore Cumhuriyeti, Tayvan, Tayland, Porto Riko) uluslararası katılımcıların da katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Kongre düzenleme kurulu olarak 28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi'nin ana temasını **“Erken Çocukluktan Yetişkinliğe: Özel Eğitimde Geçiş”** olarak belirlemiştik. Kongre kapsamında; erken müdahale ve erken çocuklukta özel eğitim, aile eğitimi ve katılımı, tanılama ve değerlendirme, geçiş süreci/planlama, kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları, bilimsel dayanaklı uygulamalar/etkili uygulamalar, özel gereksinimli yetişkin bireylerin eğitimi/istihdam, özel eğitimde öğretmen yetiştirme ve özel yetenekliler gibi özel eğitimle ilgili birçok farklı konuda sunumlar yer aldı. Kongre kapsamında tüm özel gereksinim alanlarına yönelik sunumlar gerçekleştirildi. Kongrede 124 sözlü bildiri ve 21 poster bildiri olmak üzere toplam 145 bildiri sunulmuştur. Ayrıca kongrede 2 panel gerçekleştirilmiştir. Bu yıl kongreye 600 kişi katılmıştır. Kongre kapsamında sunulan bildirilerden tam metin olarak gönderilen bildiriler 28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabı olarak yayına hazırlanmıştır. Tam metin bildiri kitabında 21 tam metin bildiri yer almaktadır.

Tam metin bildirilerin değerlendirilme sürecinde yer alan tüm hakemlere teşekkür ederiz. Ayrıca 28. Ulusal Özel Eğitim Kongresi'ne katılım gösteren tüm paydaşlara ve bildirilerini sunan katılımcılara teşekkürü bir borç biliriz.

29. Ulusal Özel Eğitim Kongresi'nde İzmir'de buluşmak dileğiyle...

Kongre Başkanı & Tam Metin Bildiri Kitabı Editörü
Doç. Dr. Macid Ayhan MELEKOĞLU
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü

O BİR YILDIZDI!

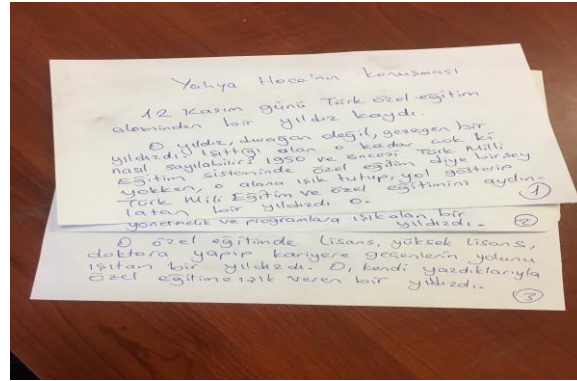
Yahya Özsoy'un Anlatımı, Sezgin Vuran'ın Seslendirmesiyle...

Sezgin VURAN, Anadolu Üniversitesi svuran@anadolu.edu.tr

12 Kasım 1992 Mitat Enç Hoca'nın ebediyete intikal edişinin birinci yıldönümü ve bugün 28. sini gerçekleştirdiğimiz Ulusal Özel Eğitim Kongresi'nin birincisi, o günkü adı ile "Özel Eğitim Günleri" ben de etkinliğin sunuculuğunu yapıyorum. Yahya Hocam benden aşağıdaki metni okumamı istedi. Basılı bir kâğıttaydı ve sahnenin ışığı ile okumam mümkün değildi. Konuşmalar sırasında, kuliste metni el notu olarak yazdım. Yazarken de ne olduğunu farkettim. Çok anlamlıydı. Yahya Hocam'a hocam "Neden siz okumuyorsunuz?" diye sordum. Hocam "Ben bunu senin sesinden dinlemek istiyorum." dedi. Okurken gözlerim hocamdaydı, gözlerinde ilk kez yaşlar gördüm. İçimde bir kâğıt çiziyi...

Şimdi onu bir kez de sizlere okuyacağım. "Ben Yahya Hocamın Hocasına yazdıklarını okurken, sizler fonda Mahler'in 8. Senfonisini işiteceksiniz. Zira Mahler 1906'da orkestralama çalışmalarının başlangıcında "Kainatın birdenbire bir şarkıyla infilak ettiğini düşünün. Şarkılarda duyulanlar insan sesi değil de gezegenlerin, yıldızların, güneşlerin evrende hareket ederken çıkardığı sesler" olarak yaptığını tanımlar. Hocalarımız Mitat Enç ve Yahya Özsoy "onlar artık birer yıldız" ruhları şad olsun.

Sezgin Vuran

12 Kasım 1991

12 Kasım günü Türk eğitim ve özel eğitim âleminde bir yıldız kaydı.

O yıldız, durağan değil, gezegen bir yıldızdı. Işıttığı alan o kadar çok ki nasıl sayılabilir? 1950 ve öncesi Türk Milli Eğitim Sisteminde özel eğitim diye bir şey yokken, o alana ışık tutup, yol gösterip Türk Milli Eğitim ve özel eğitimini aydınlatan bir yıldızdı o.

O kurduğu, başına geçip yönettiği Körlük Okulunda körlere ışık olan bir yıldızdı. O, Türkiye'de ilk özel eğitim elemanı yetiştirmek için Gazi Eğitim Enstitüsünde özel eğitim bölümünü açıp, bölümün başına geçerek hocalığını yaparak, öğrencilerine ve o yolla alana ışık veren bir yıldızdı. O, değişik okullardaki hocalığının dışında üstlendiği görevlerde, özellikle Talim Terbiye Kurulu üyeliğinde alınan kararlarda, çıkarılan yönetmelik ve programlara ışık olan bir yıldızdı.

O, 1960'lı yıllarda Türkiye'de eğitim bilimlerinin ve özel eğitim biliminin disiplinler arası bir bilim olarak, üniversitedeki yerini almasına ışık tutan yıldızların arasında parlayan bir yıldızdı.

O, özel eğitimde lisans, yüksek lisans, doktora yapıp kariyere geçenlerin yolunu ışıtan bir yıldızdı. O, kendi yazdıklarıyla özel eğitime ışık veren bir yıldızdı.

O, özel eğitimin yalnızca devlet işi olmadığını, bunun gönüllü kuruluşlarca desteklenmesi gerektiğini kurup yönettiği ve çalıştığı 6 Nokta Körleri Eğitim ve Kalkındırma Derneği, Altı Nokta Vakfı, Türkiye Körler Vakfı ile herkesin görmesini sağlayan bir yıldızdı.

O, uzun çarşının ulularıyla, doğduğu kentin bir dönemdeki çarşısı ve çarşı esnafının durumunu gün ışığına çıkaran bir yıldızdı.

O, yaşam öyküsünü sığdırmaya çalıştığı BİTMEYEN GECE’den bizlere bitmeyen ışık saçan bir yıldızdı. O, sadece yurt içinde değil, yurt dışında da Türk eğitimini, özel eğitimi hakkıyla temsil etmiş, parlaklığıyla yabancıların gözünü kamaştırmış bir yıldızdı.

O, başlattıklarıyla, kurduklarıyla, yaptıklarıyla, yazdıklarıyla, yetiştirdikleriyle artık Türk Eğitim ve Özel Eğitim tarihine ışık tutacak bir yıldız oldu. O, yıldız, eşsiz bir eş, sevgili bir baba, dede, iyi akraba, iyi hemşeri, iyi arkadaş, iyi dost, eşsiz öğretmen; büyük insan hocamız Doç. Dr. Sayın Mitat Enç idi.

O, bizim hocamız, yöneticimiz olduğu kadar duruma göre ağabeyimiz, dostumuz, arkadaşımız sırdaşımızdı. Bizlere doğru yolu bulmada sürekli yardımcı olan, bizleri uyaran bir yıldızdı.

Uyarmaları çok nazik ve kendine özgü olurdu. Gerçeklerden koptuğumuzu gördüğünde; “Lütfen, ayaklarımızı arzdan kesmeyelim pašam” derdi. Çoğu kez farkında olmadan ayaklarımızı arzdan keserdik. Tabi düşerdik. Düşünce hocamızı anar, kulağını çınlatırdık. Bundan sonra da anacağız ruhunu şadedeceğiz. Üstesinden gelemeyeceğimiz bir işe kalkıştığımızda “Lütfen, lokmalarımızı yutabileceğimiz büyüklükte koparalım” derdi. Bazen biz, dinlemez, coşar, büyük lokma koparırdık. Tabi yutamaz canım lokmayı heder ederdik.

O zaman yine hocamızı anar, kulaklarını çınlatırdık. Bundan sonra da bunlar olacak.

Ben şu anda o duruma düştüm bile hocam.
Böylesi bir topluluğun huzurunda, sizin anıtınızın başında, sizin hakkınızda konuşmaya yeltendim.
Olur mu hiç?

Sizin gibi büyük, yüce insan, eşsiz öğretmen hakkında bir öğrencisi nasıl konuşabilir.
Ama ben buna yeltendim.

Çünkü bu benim için bir görevdi. Üstlendim. Sizin sağlığımızdaki hoşgörünüzden, büyüklüğünüzden cesaret aldım.
Lütfen bağışlayın hocam.

Sayın hocam, şu anda emekli olarak ayrıldığınız son görev yeriniz olan bilim yuvasının önünde, sizden ilim, irfan alan, sizinle çalışan, sizi seven, sizi sayan, kaybınızı duyan, buraya ulaşan, sizin için üzülen, sizin için ağlayan toplulukla önünüzde saygı ile eğiliyoruz.

Ruhun şad olsun hocam!
Hepimizin başı sağ olsun...

Yahya Özsoy